

APOŠTOLSKÝ LIST
SVÄTÉHO OTCA FRANTIŠKA

**SUBLIMITAS ET MISERIA
HOMINIS**

pri príležitosti 400. výročia narodenia
Blaisea Pascala

Spolok svätého Vojtecha
Trnava 2023

Citácie sú prevzaté z diela: Blaise Pascal,
Opere complete, zost. Maria Vita Romeo,
© 2020 Giunti Editore S.p.A./Bompiani.

© Copyright – Libreria Editrice Vaticana, 2023
© Konferencia biskupov Slovenska, 2023
© Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2023

ISBN 978-80-8161-491-0

Apoštolský list Svätého Otca Františka

Sublimitas et miseria hominis

pri príležitosti 400. výročia narodenia
Blaisea Pascala

VELKOSŤ A BIEDA ČLOVEKA sú paradoxom, ktorý sa nachádza v centre úvah posolstva Blaisea Pascala. Narodil sa pred štyristo rokmi 19. júna 1623 v Clermonte v strednom Francúzsku a už od detstva až do konca života hľadal pravdu. Odôvodnene nachádzal jej stopy najmä v oblasti matematiky, geometrie, fyziky a filozofie. Veľmi rýchlo urobil mimoriadne objavy, čím sa značne preslávil. Ale tu sa nezastavil. V storočí veľkého pokroku vo všetkých oblastiach vedy, ktorý sprevádzal narastajúci duch filozofického a náboženského skepticizmu, Blaise Pascal sa ukázal ako neúnavný hľadač pravdy, ktorý ako taký zostáva stále „nepokojný“, lebo ho priťahujú ďalšie a ďalšie nové horizonty.

Práve pre tento jasný a v tom čase zároveň taký otvorený dôvod nikdy v sebe neumlčoval starú a stále novú otázku, ktorá zaznieva v ľudskom vnútri: „Čože je človek, že naň pamätáš, a syn človeka, že sa ho ujímaš?“ (Ž 8, 5). Táto otázka je vpísaná do srdca každej ľudskej bytosti všetkých čias a na všetkých miestach, v každej civilizácii a jazyku, v každom náboženstve. Pascal sa pýta: „Čo je človek v prírode? Nič vzhľadom na nekonečno, všetko vzhľadom na nič.“¹ A zároveň je otázka ukotvená v žalme,

---

1 *Pensieri*, n. 230 (Laf. 199). Talianske vydanie Pascalových spisov in *Opere complete*, zost. Maria Vita Romeo, Firenze-Milano 2020. V citovaní diela *Pensieri* sa uvádza aj francúzske vydanie Lafuma dnešnej doby

v živom príbehu vzájomnej lásky Boha a jeho ľudu, v príbehu, ktorý sa zavŕšil v tele „Syna človeka“ Ježiša Krista, darovaného Otcom až po opustenosť, aby človeka ovenčil slávou a cťou viac než akékoľvek iné stvorenie (porov. v. 6). Pred touto otázkou, položenou jazykom takým odlišným od vyjadrovania v matematike a geometrii, sa Pascal nikdy neuzatváral.

Zdá sa, že koreňom tohto všetkého je u neho jeho základný postoj, ktorý by som definoval ako „otvorenosť realite v úžase“. Otvorenosť iným rozmerom poznania a existencie, otvorenosť ostatným ľuďom, otvorenosť spoločnosti. Napríklad v roku 1661 bol v Paríži pri vzniku prvej siete verejnej dopravy v dejinách, čím boli takzvané „koče za päť sols“. Ak kladiem na to dôraz na začiatku tohto listu, je to preto, aby som objasnil, že ani jeho obrátenie ku Kristovi najmä po „noci ohňa“ 23. novembra 1654, ani jeho mimoriadne intelektuálne úsilie brániť kresťanskú vieru, neurobilo z neho človeka izolovaného od svojej doby. Všimol si problémy, ktoré sa vtedy najviac pociťovali, ako aj materiálne potreby všetkých vrstiev spoločnosti, v ktorej žil.

Otvorenosť skutočnosti pre neho znamenala neuzatvárať sa pred druhými ani v hodine poslednej choroby. Z tohto obdobia, keď mal tridsaťdeväť rokov, sa trädajú slová, ktoré vyjadrujú záverečný krok na jeho evanjeliovej ceste: „Ak lekári hovoria pravdu a Boh dovolí, aby som vstal z tejto choroby, som rozhodnutý po celý zvyšok života nezaoberať sa ničím iným, ako službe chudobným.“² Je dojímavé konštatovať, že taký geniálny mysliteľ ako Blaise Pascal v posledných dňoch života nevidel nič

---

2 G. Périer, *Vie de M. Pascal, in Œuvres complètes*, par M. Le Guern, I, Paris 1998, „Bibliothèque de la Pléiade“ (34), s. 91.

naliehavejšie, ako vložiť energiu do diela milosrdenstva: „Jediným predmetom Písma je dobročinná láska.“³

Teším sa preto zo skutočnosti, že Božia prozreteľnosť mi v tomto štvorstom výročí jeho narodenia poskytla príležitosť vzdať mu hold a zdôrazniť, že jeho myslenie a život môže podnietiť kresťanov dnešnej doby a všetkých mužov a žien dobrej vôle hľadať pravé šťastie: „Všetci ľudia chcú byť šťastní. Niet výnimiek, akokoľvek odlišné môžu byť použité prostriedky. Všetci smerujú k tomuto cieľu.“⁴ Aj po štyristo rokoch od svojho narodenia Pascal zostane pre nás spoločníkom na ceste, ktorá je naším sprievodcom pri hľadaní pravého šťastia, a na základe daru viery našej pokornej a radostnej vďačnosti Pánovi, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych.

Zamilovaný do Krista, ktorý sa prihovára všetkým

Ak Pascal dokáže zasiahnuť všetkých, je to predovšetkým preto, že obdivuhodne hovoril o situácii človeka. Bola by však chyba nevidieť v ňom geniálneho špecialistu na ľudské mravy. Monument, ktorý tvoria jeho *Myšlienky* a spomedzi nich sa niektoré formulácie stali slávnymi, nemožno reálne pochopiť, ak neberieme do úvahy, že Ježiš Kristus a Sväté písmo sú zároveň ich centrom aj kľúčom. Ak totiž Pascal začal hovoriť o človeku a o Bohu, je tomu tak preto, lebo dospel k istote, že „nielenže nepoznáme Boha ak nie prostredníctvom Ježiša Krista, ale nepoznáme nás samých inak, iba cez Ježiša Krista. Mimo Ježiša Krista nevieme, ani čo je náš život, ani smrť, ani Boh, ani my sami. A tak bez Písma, ktorého jediným predmetom je Ježiš Kristus, nepoznáme nič a vidíme len temno.“⁵ Aby

---

3 B. Pascal, *Pensieri*, n. 301 (Laf. 270).

4 Tamže, n. 181 (Laf. 148).

5 Tamže, n. 36 (Laf. 417).

mohli takéto krajné tvrdenie pochopiť všetci bez toho, že by ho tí, čo nezdieľajú vieru Cirkvi, považovali za číre neprístupné doktrinálne tvrdenie, ani ako podcenenie legitímnych schopností prirodzenej inteligencie, zaslúži si vysvetlenie.

Viera, láska a sloboda

Ako kresťania nesmieme podliehať pokušeniu šermovať svojou vierou ako nepopierateľnou istotou, ktorú možno uložiť všetkým. Pascal sa určite usiloval dať spoznať všetkým, že „Boh a pravda je niečo neoddeliteľné“.⁶ Ale vedel, že úkon viery je možný prostredníctvom Božej milosti, ktorú prijme slobodné srdce. On, ktorý sa vierou osobne stretol s „Bohom Abraháma, Bohom Izáka, Bohom Jakuba, nie s bohmi filozofov a učencov“;⁷ poznal Ježiša Krista, ktorý je „cesta, pravda a život“ (Jn 14, 6). Preto navrhujem všetkým tým, ktorí chcú naďalej hľadať pravdu – čo je úloha bez konca v tomto živote –, aby počúvali Blaisea Pascala, človeka obrovskej inteligencie, ktorý chcel pripomenúť, že mimo perspektívy lásky niet pravdy, ktorá by platila: „Možno si urobiť modlu aj zo samotnej pravdy, pretože pravda mimo lásky nie je Boh, ale je jeho obraz a idol, ktorý netreba milovať ani sa mu klaňať.“⁸

Pascal sa tak obrňuje proti nepravému učeniu, poverám alebo roztopašnosti, ktoré mnohých z nás držia vzdialených od trvalého pokoja a radosti toho, ktorý chce, aby sme zvolili „život a dobro“, a nie „smrť a zlo“ (Dt 30, 15). Ale drámou nášho života je, že niekedy vidíme zle a v dôsledku toho sa zle rozhodneme. V skutočnosti môžeme vychutnať šťastie evanjelia len „ak nás Duch Svätý

---

6 Id., *Rozhovor Pascala Pánom de Saci o Epiklétovi e Montaignovi*, 28: *Opere complete*, cit. dielo, s. 1539.

7 Id. *Pensieri*, n. 757 [il Memoriale] (Laf. 913).

8 Tamže, n. 767 (Laf. 926).

Obsah

Apoštolský list Svätého Otca Františka	
<i>Sublimitas et miseria hominis</i> pri príležitosti	
400. výročia narodenia Blaisea Pascala	5
Zamilovaný do Krista, ktorý sa prihovára všetkým.....	7
Viera, láska a sloboda.....	8
Výnimočná vedecká myseľ.....	9
Filozofi.....	10
Situácia človeka	12
Obrátenie: Pánova návšteva.....	16
Poriadok srdca a jeho dôvody pre vieru	18
Pascal, obrátenie a láska	21

APOŠTOLSKÝ LIST
SVÄTÉHO OTCA FRANTIŠKA
**SUBLIMITAS ET MISERIA
HOMINIS**

pri príležitosti 400. výročia narodenia
Blaisea Pascala

Z talianskeho originálu Lettera Apostolica
Sublimitas et miseria hominis del Santo Padre Francesco
nel IV centenario della nascita di Blaise Pascal
preložila Marta Jedličková

Lektoroval Ivan Šulík

Pre Konferenciu biskupov Slovenska vydal
Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol s r. o., Trnava 2023,
ako svoju 4 343. publikáciu.

Edícia *Pápežské dokumenty*, 116. zväzok

Obálku navrhol Pergamen

Zodpovedná redaktorka Katarína Kročková

Technický redaktor Peter Valach

Tlač Patria I., spol. s r. o., Prievidza

Prvé vydanie

www.ssv.sk, eVojtech.sk
objednávky: 033/590 77 18, objednavky@ssv.sk

Členská zľava 15 % platí v obchodnej sieti SSV.

ISBN 978-80-8161-491-0